

SLOVENSKÁ INŠPEKCIA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA INŠPEKTORÁT ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA BANSKÁ BYSTRICA

Jegorovova 29B, 97401 Banská Bystrica

Číslo spisu

9691/46/2022-37730/2022

Banská Bystrica

08. 11. 2022

ROZHODNUTIE

č. 9691/46/2022-37730/2022

Popis konania / Účastníci konania

Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica ako príslušný orgán štátnej správy vo veciach v oblasti prevencie a manažmentu introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov podľa § 7 ods. 1 písm. b) a § 9 písm. d) zákona č. 150/2019 Z. z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 150/2019 Z. z.“) účastníkovi konania:

Obec Michalová
Trosky 1
976 57 Michalová
IČO: 00313599

Výrok

nariaďuje:

vykonať opatrenia na nápravu podľa § 9 písm. d) v nadväznosti na § 16 ods. 15 zákona č. 150/2019 Z. z. v tomto rozsahu:

1) Prijat' účinné opatrenia na zamedzenie úniku alebo šírenia invázných nepôvodných druhov rastlín uvedených v zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky a v zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Európskej únie na území obce Michalová a do jej okolia.

Termín: 30.06.2023

2) Upozorňovať vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na území obce Michalová na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. zverejnením informácie o miestach výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a informačného letáka podľa § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. na svojom webovom sídle a iným spôsobom v obci obvyklým.

Termín: bezodkladne po uskutočnení zistenia

3) Vykonať vlastné zistenia výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín na území obce Michalová raz mesačne v období od apríla do septembra. Na základe týchto zistení následne upozorniť vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a na ich povinnosti vyplývajúce z § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z.

Termín: bezodkladne po uskutočnení zistenia

Odôvodnenie

Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica, odbor inšpekcie biologickej bezpečnosti (ďalej len „inšpekcia“) vykonala dňa 23.08.2022 štátny dozor v Obci Michalová, Trosky 1, 976 57 Michalová, IČO: 00313599 (ďalej len „kontrolovaná osoba“ alebo „účastník konania“) zameraný na zisťovanie dodržiavania zákona č. 150/2019 Z. z. a vykonávacích predpisov vydaných na jeho základe.

Vykonaným štátnym dozorom spojeným s terénnou obhliadkou parciel nachádzajúcich sa na území obce Michalová dňa 23.08.2022 inšpekcia zistila výskyt invázných nepôvodných druhov rastlín pohánkovca japonského (*Fallopia japonica*) a zlatobyľe kanadskej (*Solidago canadensis*), ktoré sú uvedené v Prílohe č. 1 k nariadeniu vlády Slovenskej republiky č. 449/2019 Z. z., ktorou sa vydáva zoznam invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky a výskyt invázneho nepôvodného druhu rastliny vzbudzujúcej obavy Európskej únie netýkavky žliazkatej (*Impatiens glandulifera*).

Invázny nepôvodný druh pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*) je najznámejší druh rodu pohánkovec. Všetky druhy rodu pohánkovec sú statné trváce byliny s bohato rozkonárenými podzemkami, z ktorých vyrastajú jednotlivé byle. Tie sú zelenej farby s červenými škvrnami, článkované, duté, v hornej časti bývajú rozkonárené. Dorastajú až do výšky 3 metrov a vytvárajú takmer nepriestupné porasty. Všetky druhy kvitnú väčšinou v auguste až septembri. Tvoria metliny zložené zo zväzkov rôzne dlhých paklasov zelenobielych až žltobielych kvetov. Plodom je trojhranná nažka, ale zvyčajne v našich podmienkach nevytvára plody.

Pohánkovec japonský tvorí rozsiahle porasty pozdĺž vodných tokov, ciest, na synantropných stanovištiach, v intravilánoch miest a obcí. Jeho porasty významne poškodzujú brehové spoločenstvá zhoršovaním svetelných podmienok, zmenami v pôdnych podmienkach a vylučovaním chemických látok potláčajúcich rast iných druhov. Mohutný rast podzemkov a výhonkov môže narušiť základy budov, múry, chodníky, odvodňovacie systémy a prispieť k zvýšeniu rizika záplav (obmedzený prietok, poškodenie protipovodňových zábran). Často vytvára rozsiahle husté porasty, pod ktorými už nedokážu existovať žiadne iné druhy rastlín. Dokáže prerásť aj asfalt a betón. Šíri sa predovšetkým vegetatívne – podzemkami, ktoré v niekoľkých vrstvách pod sebou prerastajú pôdu, rozkonárujú sa a vyrastajú z nich nové byle.

Zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*) je trváca rastlina dorastajúca do výšky 50 až 150 cm. Byle sú drsno chlpaté, husto olistené. Listy vyrastajú z byle striedavo, sú kopijovité, dlho končisté, ostro pílkovité, smerom ku vrcholu stonky zmenšujúce sa. Súkvetie je chocholíkatá metlina, tvorená úbormi drobných žltých kvetov. Okrajové jazykovité samčie kvety sú len trocha dlhšie ako vnútorné samičie kvety terča. Kvitne v auguste až októbri. Plodom sú nažky s jemným páperím na okraji. Je to silný peľový alergén.

Zlatobyľ kanadská pochádza zo Severnej Ameriky a do Európy bola dovezená ako medonosná a okrasná rastlina. Rastie na opustených miestach s narušenou vegetáciou, ktoré v súčasnosti nie sú využívané, napr. rumoviská, zarastajúce pasienky, okolia poľí. Tiež sa môže nachádzať v okolí vodných tokov, ciest, železníc, na nelegálnych skládkach, ale aj v redších lesoch na juhu Slovenska, kde vytvára podrast. Vyskytuje sa viac-menej na celom území Slovenska.

Netýkavka žliazkatá (*Impatiens glandulifera*) je až 3 metre vysoká jednoročná bylina, ktorej stonka je dutá a pomerne hrubá. V spodnej časti môže byť až 5 cm široká. Listy sú dlhé až 30 cm, kopijovité, na okraji pílkovité, v dolnej časti listu žliazkaté. V dolnej časti byle vyrastajú striedavo, v hornej časti sú listy proti stojné alebo rastú v praslene. Kvitne od júna do septembra veľkými ružovými kvetmi, ktoré sú zoskupené v menších strapcoch. Majú silnú sladkú vôňu. Plodom je podlhovastá tobolka, ktorá pri už pri najmenšom dotyku alebo pri silnejšom vetre praská a vystreľuje semená do okolia.

Netýkavka žliazkatá pochádza z Ázie, zo západnej časti Himalájí a bola dovezená ako okrasná rastlina parkov, z ktorých sa rozšírila do okolia a v súčasnosti ju nájdeme viac-menej na celom území Slovenska, najmä popri vodných tokoch spolu s inými inváznymi druhmi. Šíri sa predovšetkým generatívne (semenami). Má radšej zatienené miesta, preto ju je možné nájsť aj v lužných lesoch.

Nepôvodné druhy rastlín alebo živočíchov sú také druhy, ktoré na území Slovenska nemajú pôvodný areál rozšírenia, boli na naše územie dovezené alebo sa rozšírili z iných krajín a majú potenciál sa rýchlo šíriť a negatívne ovplyvňovať populácie našich pôvodných druhov a pôvodné biotopy. Viaceré z týchto druhov v súčasnosti tvoria

rozsiahle porasty, najčastejšie popri vodných tokoch, cestách, železniciach, na opustených priestranstvách, ale zasahujú aj do pôvodných rastlinných spoločenstiev (biotopov). V prípade ich masového rozšírenia významne menia charakter biotopov a ohrozujú pôvodné druhy rastlín. Ich odstraňovanie je veľmi problematické, vyžaduje si systematické niekoľkoročné zásahy, často s nevyhnutným využitím herbicídnych prípravkov, aby sa dosiahli požadované výsledky.

Podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. je vlastník, správca alebo užívateľ pozemku povinný za podmienok a spôsobom ustanoveným vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 450/2019 Z. z. ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania invázných nepôvodných druhov (ďalej len „vyhláška č. 450/2019 Z. z.“) odstraňovať zo svojho pozemku invázne nepôvodné druhy uvedené v zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky alebo v zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Európskej únie a starať sa o pozemok tak, aby sa zamedzilo ich šíreniu. Ak je pozemok v užívaní inej osoby, ako je vlastník alebo správca pozemku, tieto povinnosti preberá užívateľ pozemku.

Pri výkone štátneho dozoru dňa 23.08.2022 inšpekcia zistila, že Obec Michalová si ako vlastník pozemkov nespĺnila povinnosť podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. odstraňovať z pozemkov vo svojom vlastníctve invázne nepôvodné druhy rastlín, ktoré sú zaradené do zoznamu invázných nepôvodných druhov rastlín vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky a do zoznamu invázných nepôvodných druhov rastlín vzbudzujúcich obavy Európskej únie. Zároveň si nespĺnila povinnosť starať sa o pozemky vo svojom vlastníctve tak, aby sa zamedzilo ich šíreniu tým, že na kontrolovaných parcelách CKN č. 1637, CKN č. 1690 a CKN č. 916 nachádzajúcich sa v katastrálnom území obce Michalová neodstraňovala invázny nepôvodný druh rastliny pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*). Inšpekcia ďalej zistila, že na kontrolovanej parcele CKN č. 1637 nachádzajúcej sa v katastrálnom území obce Michalová neodstránila porast netýkavky žliazkatej (*Impatiens glandulifera*). Pri výkone štátneho dozoru bolo zistené, že na kontrolovanej parcele CKN č. 796 nachádzajúcej sa v katastrálnom území obce Michalová nebol odstránený porast zlatobyle kanadskej (*Solidago canadensis*).

Podľa § 14 ods. 3 zákona č. 150/2019 Z. z. obec zverejní informáciu o miestach výskytu invázných nepôvodných druhov a informačný leták podľa odseku 2 bezodkladne po ich doručení od štátnej ochrany prírody na svojom webovom sídle alebo a úradnej tabuli obce, ak nemá zriadené webové sídlo, a iným spôsobom v mieste obvyklým.

Pri výkone štátneho dozoru dňa 23.08.2022 inšpekcia zistila, že Obec Michalová si ako obec pri výkone samosprávy nespĺnila povinnosť podľa § 14 ods. 3 zákona č. 150/2019 Z. z. tým, že nezverejnila informácie o miestach výskytu invázných nepôvodných druhov a informačný leták podľa odseku 2 §14 zákona č. 150/2019 Z. z. na svojom webovom sídle alebo na úradnej tabuli obce, ak nemá zriadené webové sídlo, a iným spôsobom v mieste obvyklým.

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky predkladá obci podľa § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. informáciu o miestach výskytu invázných nepôvodných druhov a informačný leták s informáciou o inváznom nepôvodnom druhu, jeho popise a zobrazení a tiež informáciu o spôsobe jeho odstraňovania na svojom webovom sídle <https://www.sopsr.sk/invazne-web/>.

Výsledkom štátneho dozoru je Protokol o vykonaní štátneho dozoru č. 46/038/22/ID-P zo dňa 05.09.2022 (č. konania 9034/46/2022-29857/2022) (ďalej len „protokol“), s ktorým bol účastník konania oboznámený dňa 06.09.2022 a mal sa možnosť sa k zisteniam štátneho dozoru uvedených v protokole vyjadriť v lehote 10 dní od doručenia protokolu.

Zo strany účastníka konania neboli v stanovenej lehote podané žiadne námietky k zisteniam štátneho dozoru a inšpekcia dňa 20.09.2022 ukončila štátny dozor doručením písomného oznámenia o ukončení štátneho dozoru (č. konania 9034/2022-32331/2022), ktoré bolo doručené dňa 20.09.2022.

Na základe vykonaného štátneho dozoru a zistených nedostatkov uvedených v Protokole o vykonaní štátneho dozoru č. 46/038/22/ID-P (č. konania 9034/46/2022-29857/2022) inšpekcia dňa 17.10.2022 oznámila Obci Michalová začatie konania o nariadení opatrení na zabezpečenie dodržiavania zákona č. 150/2019 Z. z. podľa § 9 písm. d) v nadväznosti na § 16 ods. 15 zákona č. 150/2019 Z. z. (č. konania 9691/46/2022-32759/2022), ktoré bolo doručené dňa 17.10.2022.

Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica, odbor biologickej bezpečnosti si dovoľuje vyjadriť nasledovné stanovisko:

Obec Michalová ako účastník konania sa v stanovenej lehote nevyjadrila k začatiu konania o nariadení opatrení na zabezpečenie dodržiavania zákona č. 150/2019 Z. z.

Orgán štátneho dozoru zohľadnil v rozhodnutí skutočnosť, že napriek snahám sa šírenie invázných nepôvodných druhov rastlín nedarí zastaviť a stav rozšírenia invázných nepôvodných rastlín je na Slovensku dlhodobo nevyhovujúci. Z uvedeného vyplýva, že starostlivosť o rozvoj územia obce a starostlivosť o potreby obyvateľov je jednou zo základných úloh obce pri výkone samosprávy. Výskyt invázneho nepôvodného druhu na území obce môže mať negatívny vplyv na biologickú rôznorodosť a môže viesť k zhoršeniu jej životného prostredia a zdravia obyvateľov. Dôležité je preto zodpovedne pristupovať k odstraňovaniu invázneho nepôvodného druhu, upozorňovať vlastníkov, správcov alebo užívateľov pozemkov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov prostredníctvom webovej stránky a úradnej tabule obce.

Inšpekcia na základe vykonaného konania rozhodla tak, ako sa uvádza vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie

Protí tomuto rozhodnutiu možno podať na Slovenskú inšpekciu životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica odvolanie do 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia účastníkovi konania. Ak toto rozhodnutie po vyčerpaní prístupných riadnych opravných prostriedkov nadobudne právoplatnosť, jeho zákonnosť môže byť preskúmaná súdom.

JUDr. Denisa Masná
riaditeľka inšpektorátu

Informatívna poznámka - tento dokument bol vytvorený elektronicky orgánom verejnej moci

IČO: 00156906 Sufix: 10003

Doručuje sa

Obec Michalová, Trosky 1, 97657 Michalová, Slovenská republika

Na vedomie

Po nadobudnutí právoplatnosti

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, Tajovského 14440/28B, 974 01 Banská Bystrica, Slovenská republika